

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvät rajoittavat toimenpiteet; uusien henkilöiden ja yhteisöjen lisääminen listalle

Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden laajentaminen

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppa-neuvoston 20.-21.10.2022 kokouksen päätelmissä viitattiin siihen, että EU on tiukentanut Venäjän vastaisia rajoittavia toimenpiteitään entisestään ja on valmis jatkaamaan tätä. Vastauksena Venäjän jatkuvaan hyökkäyssotaan ja erityisesti liittyen sen ohjuksilla ja lennokeilla tekemiin hyökkäyksiin Ukrainan siviilikohteisiin, mukaan lukien pääkaupunki Kiovaan, ja Ukrainan kriittistä infrastruktuuria vastaan Euroopan komissio ja ulkosuhdehallinto ovat valmistelleet uutta, yhdeksättä pakotepakettia ja jakoivat esityksensä neuvostolle 5.12.-7.12. Uudet pakotteet on tarkoitus hyväksyä ja saattaa voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla. Tavoitteena on niiden hyväksyminen ennen 15.12. järjestettävää Eurooppa-neuvoston kokousta. Esityksiä käsitellään EU:n pysyvien edustajien komiteassa (Coreper II), jonka jälkeen neuvoston on tarkoitus tehdä päätös pakotteista.

15.12.2022 järjestettävän Eurooppa-neuvoston kokouksen on myös tarkoitus käsitellä Venäjään kohdistuvien sektorikohtaisten talouspakotteiden voimassaolon jatkamista. Tämän jälkeen rajoittavien toimenpiteiden uusimista aletaan käsitellä neuvoston työryhmässä. Rajoittavien toimenpiteiden voimassaoloa on tarkasteltu puolen vuoden välein. Viimeksi voimassaoloa jatkettiin 23.-24.6.2022 Eurooppa-neuvoston jälkeen 26.7.2022 tehdyllä neuvoston päätöksellä 31.1.2023 asti. Esillä on ollut myös mahdollinen pakotteiden voimassaolon tarkasteluvälin pidentäminen nykyisestä puolesta vuodesta esimerkiksi vuoteen.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukraina. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet ja lopettaa toimet miehittämiensä alueiden liittämiseksi Venäjään.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukraina. Venäjän viimeisimmät siviilikohteisiin kohdistuneet iskut korostavat tätä tarvetta. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa.

Suomi pitää perusteltuna, että henkilöitä ja yhteisöjä koskevia pakotteita, sekä sektorikohtaisia pakotteita laajennetaan ehdotetulla tavalla.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n toimissa lähtökohtana ovat johdonmukaisuus, suhteellisuus ja vahva oikeusperusta. Tähän mennessä EU on toiminut johdonmukaisesti ja lisännyt Venäjään kohdistuvia pakotteita tilanteen niin vaatiessa. Suomi tukee EU:n toimintatapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii pakotteissa yhtenäisesti.

Suomi pitää perusteltuna jatkaa Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden voimassaoloa. Suomi kannattaa sektorikohtaisen talouspakotteiden voimassaolon tarkasteluvälin pidentämistä nykyisestä puolesta vuodesta esimerkiksi vuoteen.

Pääasiallinen sisältö

Venäjä ilmoitti 24.2. sotilasoperaation käynnistämisestä Ukrainassa ja aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Venäjän toiminta rikkoo YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän hyökkäys ja ohjusiskut siviilikohteisiin ja kriittiseen infrastruktuuriin ovat johtanut Ukrainassa laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen.

EU on asettanut pakotteita Krimin laittoman liittämisen ja Itä-Ukrainan epävakauttamisen seurauksena maaliskuusta 2014 lähtien. Pakotteita on jatkettu ja laajennettu asteittain (UTP 5/2014 vp). Pakotteita laajennettiin 23.2.2022, kun Venäjä tunnusti itsenäisiksi Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueet, jotka eivät ole Ukrainan hallituksen kontrollissa, sekä päätti sotilaiden lähettämisestä näille alueille. Pakotteita laajennettiin 25.2.2022 sen jälkeen, kun Venäjä aloitti sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Pakotteita on sittemmin laajennettu useaan kertaan ja kohdistettu myös Valko-Venäjään. Edellisen kerran pakotteita laajennettiin 6.10. vastauksena Venäjän toimiin sen Ukrainassa miehittämien alueiden liittämiseksi Venäjään, sekä 20.10. ja 14.11. vastauksena Iranin tekemiin sotilaslennokkitoimituksiin, joita Venäjä käyttää hyökkäyksessään Ukrainaa koh-

taan. Lisäksi EU yhdessä G7-maiden ja Australian kanssa asetti 3.12. voimaan kahdeksannessa pakotepakettissa päätetyn venäläisen öljyn kolmansiin maihin kohdistuvien merikuljetusten hintakattomekanismin (UTPJ 44/2022 vp).

A. Uusien pakotteiden asettaminen ja laajentaminen

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden, eli ns. henkilö- ja yhteisöpakotejärjestelmän (perustuu neuvoston päätökseen 2014/145/YUTP ja asetukseen (EU) N:o 269/2014 huomioden niihin myöhemmin tehdyt muutokset), kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin. Tähän pakotejärjestelmään esitetään lisättäväksi Venäjän hallitusta tukeneita ja Ukrainan epävakauttamiseen aktiivisesti osallistuneita henkilöitä ja yhteisöjä.

Lisättäväksi ehdotetut henkilöt ovat Venäjän asevoimien edustajia, poliittisia toimijoita, Venäjän yhteiskunnan informaatiovaikuttajia, mielipidevaikuttajia sekä Venäjän hallitusta tukevia tai siitä hyötyviä liike-elämän vaikuttajia. Listattavaksi ehdotetut yhteisöt ovat Venäjän duumassa toimivia poliittisia puolueita, valtion virastoja, Venäjän asevoimia tukevia yrityksiä, pankkeja, media-alan yrityksiä sekä Venäjän asevoimat ja sen osia.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu myös ehdotus Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden, eli ns. sektoripakotejärjestelmän (perustuu neuvoston päätökseen 2014/512/YUTP ja asetukseen (EU) N:o 833/2014 huomioden niihin myöhemmin tehdyt muutokset), laajentamisesta seuraavasti:

Vientikiellot

Vientikiellon piiriin lisätään 169 yritystä, jotka tukevat Venäjän sotakoneistoa. Kielto koskee myös Krimillä ja Sevastopolissa sijaitsevia venäläisten omistamia tai kontrolloimia yrityksiä.

Vientikieltojen piiriin esitetään sisällytettäväksi lennokkien moottorit, lisää kemiallisia ja biologisia laitteistoja, mellakkatorjunnassa käytettäviä kaasuja sekä elektronisia komponentteja. Vientikiellon piiriin lisätään myös uusia tuotteita, joiden voidaan katsoa kehittävän Venäjän teollista kapasiteettia. Näihin kuuluvat mm. generaattorit, leludrone-lennot, kannettavat tietokoneet, kovalevyt ja IT-komponentit.

Ilma-aluksia koskevia pakotteita laajennetaan koskemaan kaikkia niiden osia, mukaan lukien moottoreita. Resitaalissa vahvistetaan, että ilma-alusten lentokielto kattaa myös miehittämättömät ilma-alukset, mikä vastaa myös nykyistä soveltamisohjeistusta

Laajennetaan kieltoa tarjota palveluita Venäjän hallitukselle tai venäläisille yrityksille kieltämällä mainonta-, markkinatutkimus- ja mielipidemittauspalveluiden tarjoaminen, kuten myös tuotetestaus- ja teknisten tarkastusten tekemistä koskevat palvelut.

Rahoitussektori

Laajennetaan liiketoimintakielto yhden uuden venäläisen rahoituslaitoksen kanssa.

Muut sektoripakotteet ja poikkeukset

Investointikielto ja palvelujen tarjoamisen kielto Venäjän energiasektorille ulotetaan myös kaivosteollisuuteen, pois lukien Euroopalle tärkeät raaka-aineet: alumiini, kromium, kobaltti, kupari, rautamalmi, potaska, fosfaattikivi, molybdenum, nikkeli, palladium, rhodium, scandium, titanium, vanadium sekä raskaat harvinaiset maametallit (dysprosium, erbium, europium, gadolinium, holmium, lutetium, terbium, thulium, ytterbium, yttrium) ja kevyet harvinaiset maametallit (cerium, lanthanum, neodymium, praseodymium and samarium).

Kielto EU:n kansalaisille istua venäläisomisteisen tai –kontrolloiman, Venäjällä sijaitsevan valtionyhtiön hallituksessa.

Venäjän valtion omistamien media-alan yritysten lisenssien jäädyttämisen laajentaminen. Kielto koskee lähetystoimintaa. Muu toiminta, kuten tutkimus ja haastattelut eivät ole kiellettyjä.

Kansallisilla lupaviranomaisilla on mahdollisuus myöntää poikkeuksia vienti- ja tuontikieltoihin Euroopan unionin toimijoille liiketoimintojen kotiuttamiseksi Venäjältä. Poikkeuksen myöntämisen ehtona on, että kyseiset tavarat sijaitsevat fyysisesti Venäjällä niitä koskevien kieltojen tullessa voimaan ja ne eivät voi hyödyttää sotilaallisia loppukäyttäjiä. Niin ikään liiketoimintakieltoa tiettyjen venäläisten valtionyhtiöiden kanssa voidaan olla soveltamatta tietyissä tapauksissa, jos tarkoituksena on esim. irrottautuminen yhteisyrityksestä.

Kansallisilla lupaviranomaisilla on mahdollisuus myöntää poikkeuslupa tuoda kaasukondensaattia, jota tarvitaan LNG-kaasun varastoinnissa. Pidennetään kuudella kuukaudella metanolin tuontia sallivaa poikkeusta. Venäläisestä putkiöljystä jalostetun dieselin vienti sallitaan Ukrainaan (poikkeus koskee Unkaria, Slovakiaa ja Bulgariaa). Kansallisilla lupaviranomaisilla on mahdollisuus myöntää poikkeuslupia tietyille ilmailutuotteille, joita käytetään laajasti myös lääketieteen alalla lääkinnällisissä ja humanitaarissa tarkoituksissa.

B. Sektorikohtaisen talouspakoteregiimin voimassaolon jatkaminen

Rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevan alat (sektorikohtaiset pakotteet)

Ennen Venäjän 24.2.2022 Ukrainaa vastaan käynnistämää hyökkäystä oli pakotteilla vuodesta 2014 lähtien rajoitettu tiettyjen Venäjän valtion omistamien rahoituslaitosten sekä puolustusallalla ja öljyalalla toimivien venäläisyritysten pääsyä EU:n pääomamarkkinoille. Lisäksi oli määrätty aseiden ja muiden puolustustarvikkeiden vienti- ja tuontikielto, sekä kielletty sotilaalliseen loppukäyttöön tai nimetyille puolisosotilaallisille loppukäyttäjille tarkoitettujen kaksikäyttötutteen vienti ja tiettyjen arktisissa, syvänmeren- tai liuskeöljyprojekteissa käytettävien loppukäyttötutteen (sensitiivinen teknologia) vienti. Myös näihin liittyvä tekninen apu, välityspalvelut ja rahoitus ovat kiellettyjä.

Helmikuun 2022 lopun jälkeen tehdyillä päätöksillä on muun muassa kielletty tiettyjen pankkien ja valtionyhtiöiden, Venäjän valtion ja keskuspankin varainhankinta EU:n rahoitusmarkkinoilta, sekä suljettu valtaosa venäläisistä pankeista pankkien välisiä maksusanoimia välittävän SWIFT-järjestelmän ulkopuolelle. Teknologiaavientia on rajoitettu laajentamalla merkittävästi kaksikäyttötuotteiden vientikieltoja, asettamalla uusia kieltolistoja sekä uusia erillisiä vientikieltokategorioita. Myös ylellisyystuotteiden vienti Venäjälle on kielletty. Tuontikieltoja on laajennettu muun muassa raakaöljyyn ja öljyjalosteisiin (putkia pitkin kuljetettavaa raakaöljyä lukuun ottamatta), kivihiileen ja turvepolttoaineisiin sekä tiettyihin rauta- ja terästuotteisiin ja muihin Venäjälle vientituloja tuoviin tuotteisiin. Liikennesektorilla on kielletty Venäjän operoimilta ja Venäjälle rekisteröidyiltä ilma-aluksilta laskeutuminen, nousu ja ylilento Euroopan unionin alueella, Venäjän lipun alla purjehtivien alusten pääsy EU-maiden satamiin sekä venäläisten kuljetusyritysten tavaraliikenteen maantiekuljetukset EU:n alueella. Tiettyjen raaka-aineiden kuljetuksiin voidaan myöntää poikkeuslupia Venäjän lipun alla purjehtiville aluksille ja venäläisille kuljetusyrityksille.

Venäläisen raakaöljyn ja öljytuotteiden kuljetus meriteitse kolmansiin maihin on kielletty. Kieltoon on kuitenkin poikkeuksia (ml. kuljetusten vakuutus- ja rahoituspalvelut), mikäli öljy on hankittu kansainvälisellä yhteistyöllä määritellyn hintakaton 60 USD mukaisella tai sitä alhaisemmalla hinnalla. Hintakatto määriteltiin kansainvälisellä yhteistyöllä G7-maiden ja Australian kanssa ja se asetettiin EU:ssa 3.12. (UTPJ 44/2022 vp).

Itä-Ukrainan konfliktiin ja Venäjän Ukrainassa aloittamaan sotaan liittyvät EU:n muut pakotteet

Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta käyttöön otettujen rajoittavien toimenpiteiden lisäksi EU on kohdistanut Venäjän federaatioon kolme muuta pakotejärjestelmää.

- 1) Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvät rajoittavat toimenpiteet [neuvoston päätös 2014/145/YUTP ja asetus (EU) N:o 269/2014, niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen]. Tätä henkilöpakotejärjestelmää on helmikuun 2022 jälkeen laajennettu useilla neuvoston päätöksillä ja kohdennettu myös Valko-Venäjään.
- 2) Krimin ja Sevastopolin laittoman liittäminen johdosta käyttöön otetut rajoittavat toimenpiteet [neuvoston päätös 2014/386/YUTP ja asetus (EU) N:o 692/2014 niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen].
- 3) Rajoittavat toimenpiteet vastauksena Ukrainan Donetskin ja Luhanskin alueiden, jotka eivät ole hallituksen valvomia, itsenäisyyden tunnustamiseen ja määräykseen Venäjän asevoimien lähettämisestä kyseisille alueille [neuvoston päätös 2022/628/YUTP ja asetus (EU) N:o 2022/626, niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen].

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/ITÄ-10, Jyrki Terva, 0295 350 939
 UM/KPO-20, Jukka Nikulainen, 0295 350 485
 UM/OIK-10, Sofia Björkqvist, 0295 350 761
 VNK/VNEUS, Marko Mäntylä, 0295 160 576

TEM, Martta Halonen, 0295047330
LVM, Silja Pasanen, 0295342059

VAHVA-tunnus

EU/127/2022

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite